

Att möta Gud i handling

Sedan många år längtar och söker jag efter en ”helhetsandlighet”, en andlighet där allt som livet består av på ett naturligt sätt finns med. I mitt liv har jag erfårit att engagemang för världen – för människor, djur och natur – är en andlig sak. Men ofta har jag upplevt att dessa frågor ses som mindre viktiga i kristna sammanhang där själen och individens relation till Gud står i centrum. För mig är däremot handling en självklar konsekvens av kristen tro. I allt vi gör, också det mest praktiska, kan vi handla så att vi närmar oss Gud.

Annika Spalde är diakon, författare och aktivist

De senaste femhundra åren har uppdelningen av livet i andligt och världsligt slagit igenom på ett olyckligt sätt inom teologi och andlighet. Tidigare var Gud, människan och (den övriga) skapelsen de tre delar som teologin byggdes upp kring. I Gamla testamentet finns djur och natur med på ett självklart sätt, även om det inte reflekteras så mycket kring Guds relation till dem. Ett exempel på detta är förbundet som Gud slöt med Noa (Första Moseboken 9). Fem gånger upprepas det i texten att förbundet inkluderar alla levande varelser.

Bibeln lär att Gud har skapat och gläder sig åt både människor, djur och natur. Detta ger skapelsen en integritet, ett egenvärde. Den har ett värde som inte är beroende av vad människan tänker, tycker eller vill. Det finns mycket inom vår kristna tradition, inte endast i Bibeln, som stärker en skapelsepositiv hållning. 1100-1200-talet var höjdpunkten för den kristna reflektionen över skapelsen. Man hade ett sakramentalt synsätt: allt skapat berättar för oss om Guds storhet och godhet, varje varelse är en bok om Gud, ett Guds ord. Och inte bara talar det skapade om Gud, det finns en gudomlig närvaro i varje skapat ting.

”Gud är i alla ting, ja han råder i tingens djup” skrev den medeltida teologen Thomas av Aquino. Karmeliten Teresa av Avila uttryckte på 1500-talet att allt är fyllt av Gud så som en tvättsvamp kan vara fylld av vatten.

En mystisk etik

Vad blir konsekvensen av denna syn på Gud och skapelsen? Om vi öppnar våra hjärtan för Guds närvaro inom människor, djur och allt skapat tror jag att en hållning av vördnad stärks.

Vördnad för mänskligt liv, vilket leder till ickevåld: att inte skada andra och att ingripa mot det våld som drabbar andra människor.

Vördnad för djurens liv, vilket leder till omsorg om djuren och, för mig och många andra, till vegetarianism.

Vördnad för naturen, vilket leder till en strävan att leva så ekologiskt som möjligt. Detta förhållningssätt kallar jag för en mystik etik, eftersom mystikernas vittnesbörd ofta handlat om hur allt levande genomsyras av gudsnärvaro. Mechthild av Magdeburg skriver till exempel att hon såg ”alla ting i Gud och Gud i alla ting”.

Som hjälp för att praktisera denna etik kan det vara bra med övningar, till exempel övningar i förundran, vördnad och medkänsla. Ett exempel: Genom våra matvanor påverkar vi världen på många sätt. Vi kan stödja livsmedelsproduktion som orsakar lidande och smärta, vi kan välja att inte göra det. Att äta vegetariskt är för mig en andlig övning eftersom varje måltid blir ett tillfälle att se hur jag hänger ihop med resten av skapelsen. Det blir ett sätt att konkret gestalta medkänsla om andra, både människor och djur.

Vårt handlande i världen

Ofta talar man om hur bön leder oss till att behandla andra med kärlek. ”När vi har upptäckt den Gud som är kärlek kan vi själva älska.” Visst kan det vara så, men jag saknar förkunnare som pratar om hur vårt handlande i världen påverkar vår gudsförståelse och gudsrelation.

Också i det aktiva livet möter vi Gud! I allt vi gör, också det mest praktiska, finns en andlig dimension eftersom vår Gud inte är långt borta från det jordiska utan närvarande i det. Gud bor i det skapade och förhåller sig med oändlig medkänsla till varje levande varelse. Om vi övar oss i medkänsla och vördnad inför andra närmar vi oss därför Gud.

Annika Spalde